

Det Anarkistiska Biblioteket



Mutualismen som en syntes av individualism och socialism

Emil

Emil

Mutualismen som en syntes av individualism och socialism
2010

<http://mutualism.blogg.se/2010/april/utkast-april-22-2010.html>

sv.theanarchistlibrary.org

2010

De flesta ideologier - eller åtminstone förespråkare av dem - betonar en del av människans natur, och ignorerar andra aspekter. Tar vi statssocialismen som exempel, så menar förespråkare av ideologin att människan är social och att samhällets organisation således måste bestå av socialism och undertrycka människans inneboende individualism. Tar vi nyliberalen menar han tvärtom att människan är individualist, och alla sociala aspekter av människan ignoreras. Naturligtvis är detta att dra saker till sin spets; men alla som någon gång varit i en diskussion med en statssocialist eller en nyliberal känner nog igen sig. För en statssocialist är "individualism" nästan ett skällsord, och för nyliberalen har "solidaritet" en negativ klang. Däremot är det svårt att förneka att människan har en tendens att söka ömsesidigt gynnsamma samarbeten med andra människor, som redan Kropotkin fastslog i "Inbördes hjälp", och som Nobelpristagaren Elinor Ostrom utan tvivel bevisat. Samtidigt är det svårt att förneka individens egoism, som trots allt är drivkraften bakom allt hon gör - hon handlar för att uppnå större lycka, så som hon själv definierar denna lycka.

Pierre-Joseph Proudhon såg däremot detta förhållande med nyktra ögon. Människan har *en* natur; men denna natur är såväl social som individualistisk. Detta är vad som ligger bakom alla typer av despotism; vissa människors individuella drivkraft tar överhanden, och de "syndar mot sin sociala natur" - som Proudhon lite poetiskt uttryckte det - genom att utöva våld och tvång emot andra, och skapa skapa auktoritära strukturer som med tiden utvecklas till stater. Detta hade däremot varit omöjligt om människan enbart var individualist; de förtryckta skulle aldrig finna sig i detta förtryck. Eftersom att vi också är sociala värderar dock människor den gemenskap och struktur som trots allt finns i de samhällen som undertrycker deras individuella önskemål, och vår sociala sida gör att intrång i vår frihet accepteras om den leder till ett socialt sammanhang vi kan identifiera oss med. Staten har alltså sin grund i såväl vår individualistiska och sociala natur - fanns inte båda två skulle stater omöjligt kunna existera.

Därför är det också nödvändigt att ha både det individuella och det sociala i betänkande när vi utformar idéer om hur samhället kan förbättras. Att koncentrera oss på en sak och ignorera det andra är att ignorera verkligheten; och att ignorera verkligheten leder till att våra teorier inte kan appliceras på den med önskat resultat. Proudhon skrev i "What is Property?":

"Communism – the first expression of the social nature – is the first term of social development, – the thesis; property, the reverse of communism, is the second term, – the antithesis. When we have discovered the third term, the synthesis, we shall have the required solution."

Vi bör inte sträva efter att förneka eller förändra människans natur; vi bör sträva efter att förstå den. Kommunismen ignorerar människans individualitet, och statskapitalismen ignorerar de hennes sociala natur. Den ena ser människan som någon som enbart strävar efter samhällets bästa, eller åtminstone bör göra det, medan den andra skapar strukturer som enbart uppmuntrar egoism som går ut över solidariteten. Du kan inte komma till toppen av varken staten eller det kapitalistiska näringslivet med ett gott samvete, utan att utnyttja tvång som går ut över andra människor (även om det görs "indirekt", genom att kapitalister stöder sig på statsmonopol av olika slag, innebär ens handlingar en kränkning av andra individers frihet).

Mutualismen, som går att betrakta som en syntes av socialismen och individualismen - varför Proudhon av George Woodcock kallats "den sociala individualisten" - försöker däremot se till båda sidor av människans natur. Människan vill vara fri, men inte isolerad; hon vill ingå i ett större sammanhang, men inte tvingas in i det och kvävas av det. Därför är det viktigaste målet för att förändra samhället att göra oss av med alla typer av tvång, alla typer av privilegier och alla typer av monopol. Det är genom detta makten upprätthålls, och det är genom detta vi förnekas vår egen natur - oavsett om vi tvingas förneka vår sociala eller vår individualistiska sida för att kunna lyckas i samhället. Ge individen frihet, och hennes sociala natur kommer att skapa de samarbeten hon föredrar.

Det är däremot inte riktigt så enkelt; människan idag går att jämföras med ett tamt och instängt djur. Under århundraden - om inte årtusenden - har vi såväl utnyttjats som tagits om hand av de vilda djuren utanför burarna. Om någon plötsligt skulle släppa ut oss ur våra burar skulle det inte ta lång tid innan de vilda djuren - statsmännen och kapitalisterna - återigen hade haft oss i våra burar. De skulle utan problem kunna tvinga oss tillbaka, och många av oss skulle säkert välja våra burar hellre än den okända verkligheten på frivillig väg. Det är trots allt det liv vi känner till. För att människan ska kunna vara fri, och delta i de samarbeten för ömsesidig vinning hon föredrar, måste en gradualistisk process vänja oss vid att vara herrar över oss själva. Redan idag, "i buret", måste vi börja organisera oss själva, skapa våra egna alternativ vid sidan av det statliga och kapitalistiska samhällen - våra egna företag, våra egna kooperativ, våra egna valuta- och handelssamarbeten, et.c. När vi har så mycket "i buret" kommer verkligheten utanför den inte alls att vara lika skrämmande; och de vilda djuren kommer inte ha en chans att övermanna oss.

Genom att på egen hand utveckla såväl vår individualistiska drivkraft och våra sociala samarbeten - och inte förneka vare sig den ena eller den andra

av dessa sidor, utan genom att bli bekväma med dem - påbörjar vi den långa färden mot friheten. En frihet där egoism och socialt ansvarstagande är harmoniserade, precis som den idag är i en familj, eller som den under i vår tidiga historia kunde vara i en stam. Detta är ingen utopi, utan ett uttryck för vår natur; *utan* de vanföreställningar om den som såväl kommunister som nyliberaler gärna gör gällande.